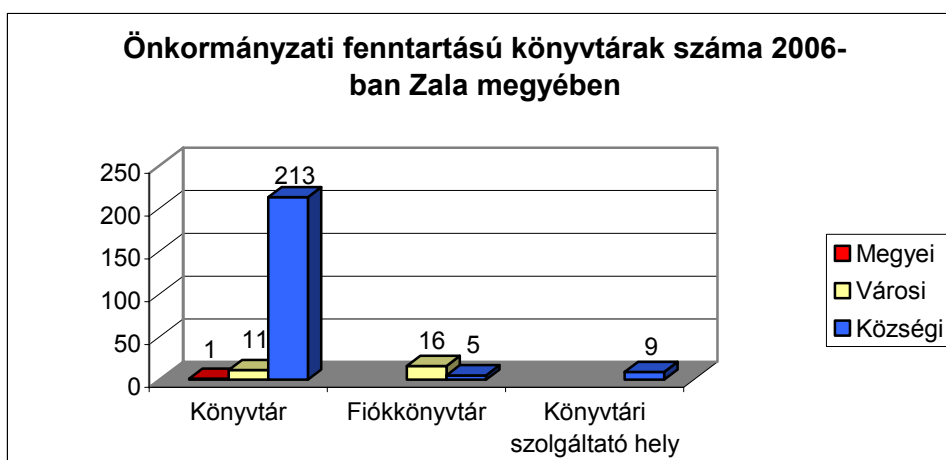

ZALA MEGYE TELEPÜLÉSI KÖNYVTÁRAINAK HELYZETE A SZÁMOK TÜKRÉBEN 2006-BAN

A települési ellátás formái Zalában

2006. december 31-én Zala megyében 225 önkormányzati fenntartású lakóhelyi ellátást végző könyvtár és 9 könyvtári szolgáltató helyet tartottunk nyilván. Működésükről 9 városi és 222 községi önkormányzat gondoskodott. Zala megye 257 települése közül mindössze 26 településen nem volt könyvtári ellátás (ellátásukra a jövőben a mozgókönyvtári ellátás nyújt majd lehetőséget).

Mivel a városok közül a zalaegerszegi önkormányzat fenntartásában 3 könyvtár látott el lakossági ellátást a József Attila Városi Könyvtár, és 2 városrészi ellátást is biztosító ÁMK könyvtár -Apáczai ÁMK Könyvtára és az Izsák ÁMK könyvtára - a városi könyvtárak száma összesen 11 volt.

A 225 önkormányzati fenntartású könyvtár közül 175 csak települési könyvtári feladatot látott el; 50 könyvtár iskolai feladatot is (számuk az elmúlt évhez képest hárommal csökkent).

2006 végén a 225 könyvtár közül 4 városi könyvtárnak (Keszthely, Lenti, Nagykanizsa, Zalaegerszeg) és 5 községi könyvtárnak (Alsópáhok, Cserszegtomaj, Kehidakustány, Vaspör, Zalatárnok) összesen 21 fiókkönyvtára (16 városi, 5 községi) volt.

A községi könyvtári ellátás továbbra is elsősorban az ellátórendszerek működtetésével valósult meg. A négy városi ellátórendszerhez összesen 148 községi könyvtár (5 fiókkönyvtár) tartozott. A keszthelyi ellátórendszer 38 községi könyvtár (3 fiókkönyvtár), a lenti ellátórendszer 30 községi könyvtár, a zalaegerszegi ellátórendszer 49 községi könyvtár (2 fiókkönyvtár) ellátását vállalta fel.

Az ellátórendszerhez tartozó könyvtárak száma hattal csökkent az elmúlt évhez képest. Ennek oka, hogy Külsősárd a lenti ellátórendszerből, Belezna, Bucsuta, Szentliszló, Kacorlak, Zalasárszeg a nagykanizsai ellátórendszerből lépett ki. Az utóbbi két település a továbbiakban mozgókönyvtári ellátással oldotta meg a lakosság könyvtári ellátását, a többi településen önállóan szerzeményező könyvtár volt 2006-ban.

Nagykanizsa térségében a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretén belül működött az ellátórendszeri ellátás is 31 községi könyvtár számára. Ebben a formában azokat a településeket látta el a nagykanizsai városi könyvtár, amelyek nyilvános könyvtárként működtek. Ezen kívül a nagykanizsai kistérségben 8 településen úgynevezett teljes körű könyvtári ellátás valósult meg a mozgókönyvtári normatív támogatás felhasználásával. Közülük 5 település számára (Balatonmagyaród, Börzönce, Gelsesziget, Kilimán, Pat) már 2005-ben is szolgáltattak. Ezekhez csatlakozott 2006 elején Kacorlak, Magyarszentmiklós és Zalasárszeg. Ez az ellátási forma a bibliobuszos szolgáltatáshoz áll közelebb, de személygépkocsival történik a dokumentumok szállítása.

A községi könyvtárak közül összesen 63 szerzeményezett önállóan 2006-ban, a bocskai könyvtár állományellátásáról pedig Zalaszentbalázs könyvtára kiskörzeti ellátás formájában gondoskodott.

Az önállóan szerzeményező könyvtárak között 5 olyan könyvtár (Alsónemesapáti, Nemesrádó, Vöckönd, Pacsa, Zalaigrice) és 1 könyvtári szolgáltató hely (Zalaistvádon) is volt, ahol a Deák Ferenc Megyei Könyvtár letéti állományt alakított ki 2006-ban. Zalaistvádon egy teljesen új könyvtári szolgáltató hely jött létre, a településen korábban nem volt ilyen szolgáltatás. Ellátásuk pályázati forrásból valósult meg.

A statisztikai adatszolgáltatás rávilágított arra a tényre, hogy a megye könyvtári ellátása rendkívül sokszínű (mozgókönyvtári ellátás, ellátórendszeri szolgáltatás, letéti ellátás, kiskörzeti ellátás) és folyamatban van az átalakulása, átszervezése.

A Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén 2006. december 31-én 121 települési könyvtár szerepelt. Számuk 111 könyvtárral kevesebb, mint 2005. végén.

Működési feltételek

A könyvtárak többsége a megyében többfunkciós épületben működik. Önálló könyvtárépületben mindössze a könyvtárak 16%-a található. Legjellemzőbb a művelődési házban, vagy az iskolában (kettős funkciójú könyvtárak), vagy a faluházban, polgármesteri hivatalban való elhelyezésük.

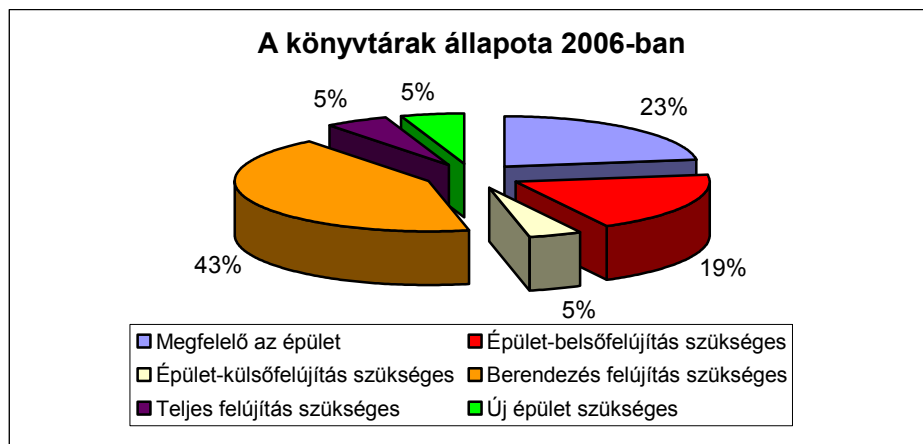
A megye könyvtárainak összes **alapterülete** 19 346 m². A községekben a könyvtárak többsége kis alapterületű, ezt mutatja, hogy míg a 11 városi könyvtár alapterületének átlaga 810 m², a 203 községi könyvtár alapterületének átlaga 45 m².

A könyvtárak elhelyezési és működési körülményei a korábbi évekhez hasonlóan 2006-ban is javultak néhány könyvtárban, de a könyvtárak állapotáról készült felmérés alapján a könyvtárak többsége renoválásra, bővítésre szorul. Elsősorban az épületek belső felújítására, illetve a berendezés korszerűsítésére lenne szükség. A könyvtárak 10 %-át teljesen fel kellene újítani, vagy más épületbe kellene költöztetni. A megye könyvtárainak 23 %-áról mondható el hogy megfelel az elvárásoknak.

A könyvtárak visszajelzései alapján 2006-ban 15 könyvtárban került sor a helyiség felújítására, illetve további bővítésre. Új könyvtárhelyiségbe költözött 9 községi könyvtár. A könyvtár bútorzatát 12 községben újították meg. Informatikai fejlesztésre szintén 9 könyvtárban került sor.

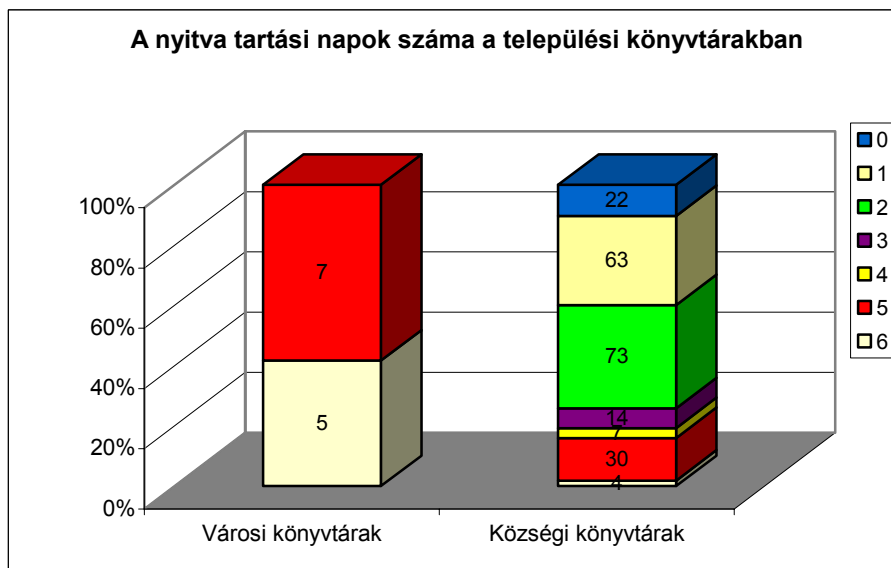
Külön kiemelő, hogy Csömödéren az iskola épületében - elsősorban Európai Unió támogatással - 300 m²-es információs központot hoztak létre, ahol a könyvtár is helyet kapott. Ugyancsak új helyre került például a bucsutai, a csatári, a dobronhegyi, a

rédicsi, a tófeji, a zalacsébi könyvtár. Új bútorzatot kaptak például Dióskál, Lasztonya, Lakhegy könyvtárai.

Az év folyamán 209 települési könyvtár működött, 16 települési könyvtár és 1 főkönyvtár volt szünetelő. Ideiglenesen zárva tartott 30 könyvtár, amelynek a legfőbb oka a nyári szünet, a szabadságolás volt, néhány helyen pedig állományellenőrzés, vagy költözés miatt kellett 1-2 hónapig szüneteltetni a nyitva tartást.

2006-ban is a városokban működő települési könyvtárak voltak nyitva a leghosszabb ideig, hetente 5-6 napot. A községek közül heti 6 napon fogadták az olvasókat Galambokon, Pákán, Pacsán, és Pötrétén. A hét 5 napján kereshették fel a könyvtárat 30 községi könyvtárban (14%). A legtöbb községi könyvtár (63%) azonban továbbra is 1-2 napon volt csak nyitva. Az egész évben zárva tartó könyvtárak száma 22 volt.

A heti **nyitva tartási órák** száma változatos képet mutat. A városokban működő könyvtárak közül a legmagasabb a nyitva tartása a Deák Ferenc Megyei Könyvtárnak és a József Attila Városi Könyvtárnak (heti 47 óra). A községek közül Becsövölgye Murakeresztur, Zalakomár (40 órát) , Pacsa, Vonyarcvashegy (36 órát) tart legtöbbet

nyitva hetente. Negatív példa ezzel szemben a heti 1-2 óra nyitva tartás 48 községben. Hétfvégén főleg a városok könyvtárai (9) vannak nyitva, de 60 községben is fel lehet keresni a könyvtárat.

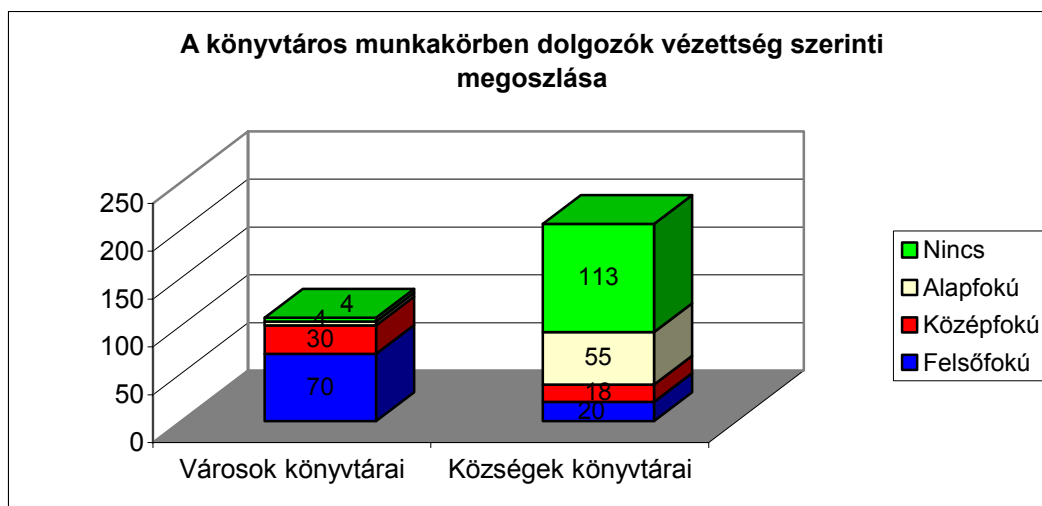
A könyvtárak technikai felszereltsége nagyon eltér egymástól. Sok községi könyvtárban van már televízió, videó, CD lejátszó, DVD lejátszó készülék stb. Más könyvtárakban semmilyen technikai eszköz nem biztosított.

A könyvtárak közötti kommunikációs kapcsolatokat támogató eszközök közül a telefontal és számítógéppel rendelkező könyvtárak száma egyre emelkedik. 2006-ban 163 könyvtár rendelkezett telefontal, és 87 könyvtárnak volt e-mail címe. 86 tagja volt a ZALATAR megyei könyvtáros levelezőlistának.

A **számítógépek** száma a könyvtárakban kis mértékben, de tovább emelkedett. 2006 év végén a megye közkönyvtáraiban összesen 502 db számítógép állt a használók rendelkezésére 411 db **internet** elérhetőséggel. Nincs számítógép 101, nincs internet 116 községi könyvtárban.

Az **ülöhelyek** számát a korábbi években nem mérte a statisztika. A 2006. évi adatok szerint a megye települési könyvtáraiban összesen 3914 ülöhely áll a használók rendelkezésére. A városok könyvtáraiban átlagosan 146, a községekben átlagosan 14 ülöhely van. Az adatszolgáltatás alapján 26 községi könyvtárban nincs ülöhely az olvasók számára.

A **könyvtáros munkakörben dolgozók** száma a megyében 2006-ban összesen 314 fő volt, köztük 108 főfoglalkozású könyvtáros, 94 részmunkaidős, 70 megbízási díjas és 774 díjazás nélküli munkaerő. A községi könyvtárakban mindössze 5 %-ot tesz ki a főfoglalkozású könyvtárosok száma, 43% részmunkaidős, 32 % megbízási díjas, 20% díjazás nélkül látja el feladatát.

A könyvtáros munkakörben dolgozók közül felsőfokú, vagy középfokú szakképesítéssel a városok könyvtáraiban dolgozók 93%-a rendelkezik, míg a községekben mindössze a könyvtárosok 19%-a szakképzett, 20%-uk alapfokú könyvtáros tanfolyamot végzett, és több mint a fele nem rendelkezik semmilyen szakmai képesítéssel. Ezért továbbra is fontos feladata a megyei könyvtárnak és az 5 nagyobb városi könyvtárnak a hálózati munka, a községi könyvtárak szakmai segítése, ezen belül a községi könyvtárosok képzése, továbbképzése.

A megye könyvtárainak összes **működési bevétele**t ebben az évben nem tudtuk összesíteni, mert a 2006. évi statisztikai adatlapon ezt nem kellett megadni, ha a könyvtár összevont intézményként működött. Fontosnak tartjuk ugyanakkor az érdekeltségnövelő támogatás és a legjelentősebb pályázatok megemlítését, hiszen ezek nagyban hozzájárultak a könyvtárak fejlesztéséhez.

Érdekeltségnövelő támogatást 2006-ban 122 települési önkormányzat összesen 12 356 000 Ft értékben kapott az előző évi a dokumentum-beszerzése alapján.

A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakmai Kollégiumának „*A Nagy Könyv program 100-as listájából kiválasztott könyvek beszerzésére*” pályázatán a Deák Ferenc Megyei Könyvtár 1 500 000 Ft-ot nyert el. Ebből a keretösszezből összesen 1029 regényt sikerült vásárolni hat városi és két iskolai könyvtár, valamint a megyei könyvtár által működtetett kistélepülési letéti ellátórendszer számára. A beszerzés az érintett partnerek kívánságai alapján történt - a könyvpiacra történő körültekintő tájékozódás nyomán. A beszerzési átlagár 1500 Ft alatt volt. A beszerzett könyvek 70 százalékát (733 db-ot) a városi és iskolai könyvtárak (Keszthely, Lenti, Letenye, Nagykanizsa, Zalakaros, JAVK Zalaegerszeg, Apáczai ÁMK Könyvtára Zalaegerszeg) kapták, 30 százalékát (296 db-ot) pedig a 6 községi könyvtár (Alsónemesapáti, Nemesrádó Vöckönd, Zalaigrice, Zalaistvánd, Pacsa).

A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakkollégiumának a kistélepülési könyvtárak letéti ellátásához nyújtott 1 200 000 Ft pályázati támogatásából a megyei könyvtár 4 településen, Alsónemesapátiiban, Nemesrádón, Zalaigricén, Vöcköndön alakított ki letéti állományt. A kedvezményes vásárlásokat kihasználva összesen 1225 db könyvet juttattunk ki a felsorolt községekbe. Az intézmény az NKA Könyvtári Szakkollégiumának *A kistélepülések könyvtári ellátásának korszerűsítési projektje* pályázatán 1 000 000 Ft-ot nyert el, így többek között számítógépes eszközfejlesztésre is lehetőség nyílik.

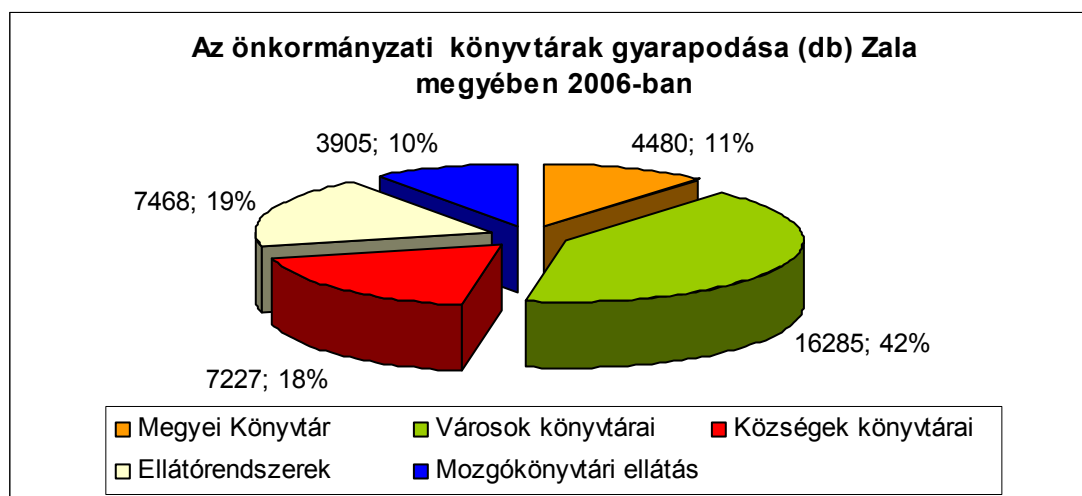
A megyei könyvtár, valamint az öt városi könyvtár (Keszthely, Lenti, Letenye, Nagykanizsa, és Zalaegerszeg) munkatársai az év folyamán összesen 902 munkanapot töltöttek vidéken. A kinti munka során nemcsak a könyvtárakban folytattak szakmai tevékenységet, hanem a fenntartók informálását, az intézmények szakmai érdekképviselését is elvégezték (szerződéskötés, pályázatkészítés, könyvbeszerzési keret módosítása, berendezés-kiegészítés, informatikai fejlesztés, új könyvtáros beállítása stb.). A legtöbb napot a mozgókönyvtári ellátást is működtető nagykanizsai városi könyvtár töltötte a falvakban. A felsorolt feladatok, a hálózatgondozás és központi könyvellátás érdekében ezek a könyvtárak 43 ezer kilométert tettek meg gépkocsival és autóbusszal.

Az ellátórendszerek működtetéséhez, a mozgókönyvtári ellátáshoz és egyéb letéti ellátáshoz összesen több mint 31 millió Ft állt rendelkezésre 2006-ban. Ebből közel 13 millió Ft volt a normatív támogatás, több mint 10 millió Ft a községi önkormányzatok befizetése, és 1,6 millió Ft a pályázati támogatás. Ezen kívül a megyei önkormányzat a városi könyvtárak által szerződésben vállalt hálózati munka és központi könyvellátás költségeinek részbeni fedezésére 2006-ban is biztosított a Deák Ferenc Megyei Könyvtár költségvetésében 6,4 millió forintot, amelyet az a végzett munka arányában, negyedéves bontásban utalt át a keszthelyi, a lenti, a letenyei, a nagykanizsai, és a zalaegerszegi városi könyvtárak számlájára. A rendelkezésre álló összegből a felsorolt könyvtárak összesen 14 millió Ft-ot adtak ki a 12,5 ezer dokumentum beszerzésére, a többi bérre és működési kiadásokra fordították.

Állománygyarapodás, dokumentum-ellátás

2006-ban a megye önkormányzati könyvtárainak **állománya** a statisztikai adatszolgáltatás alapján összesen 2 020 373 db dokumentum volt. Ennek 96%-a könyv, 2,5%-a hangzó dokumentum, 1%-a képi dokumentum (video, DVD) a többi egyéb dokumentum.

Az **állománygyarapodás** darabszáma és az állománygyarapodásra fordított összeg is csökkent a megyében 2006-ban. Összesen 39 365 dokumentummal gyarapodtak a települési könyvtárak 68 127 000 Ft értékben. A dokumentumok átlagára: 1 718 Ft volt.

A dokumentumbeszerzés elsősorban a nagyobb könyvtárakra összpontosul, hiszen az összes szerzeményezésnek mindössze 18%-át bonyolították le önállóan a községi könyvtárak, a dokumentumok 29%-a a városok által működtetett ellátórendszerek és a mozgókönyvtári ellátás révén jutott ki a falvakba. 54 községi könyvtár pedig egyáltalán nem fordított pénzt dokumentumbeszerzésre (14-gyel több, mint 2005-ben).

2006-ban a törölt dokumentumok számát, valamint a letétbe adott, illetve letétbe kapott dokumentumok számát a jelentőlapon a könyvtáraknak nem kellett közölni, így nehéz kideríteni, milyen okok játszottak közre abban, hogy a közel 40 ezer darab gyarapodás mellett a könyvtárak állománya összességében 10 762 darabbal csökkent.

A városi könyvtárak közül 2006-ban is a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárban állt rendelkezésre a legmagasabb dokumentum beszerzési összeg. A 14 053 000 Ft-ból 3 098 672 Ft volt a mozgókönyvtári állomány gyarapítására fordított összeg.

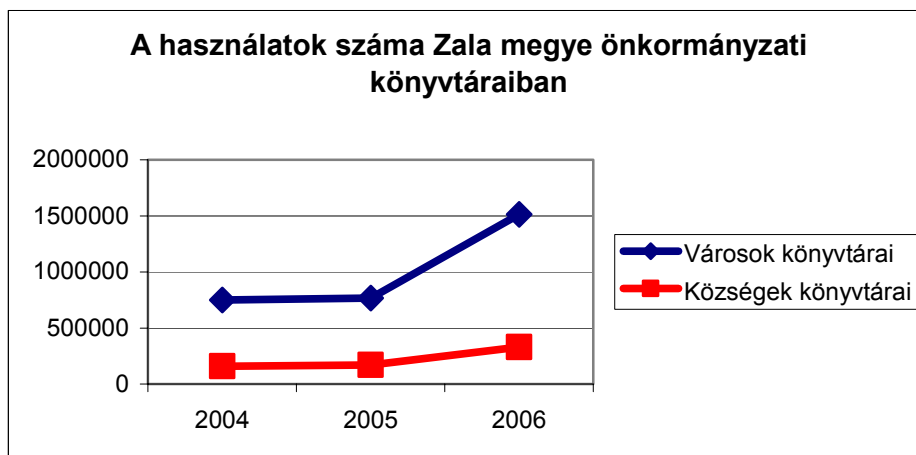
A legnagyobb állománnyal a megyében továbbra is a Deák Ferenc Megyei Könyvtár rendelkezik (263 810 db), a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár állománya mindössze 13 772 darabbal kevesebb.

A megyében összesen 1729 darab volt a kurrens időszaki kiadványok száma 2006-ban, ez a városi és a községi könyvtárak esetében is csökkenést mutat. A községi könyvtárak többségében (181 könyvtárban) nem is találhatunk semmilyen időszaki kiadványt, (sőt AV dokumentumot és elektronikus dokumentumot sem). A városi

könyvtárak közül a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárba jár a legtöbb időszakos kiadvány, 388 db, meghaladva a megyei könyvtár folyóirat-állományának nagyságát.

Forgalmi adatok

Zalában 1518 olvasóval kevesebben regisztrálták magukat a települési könyvtárakban, mint 2005-ben. A 49 048 fő **regisztrált könyvtárhasználó** a megye lakosságának 16 %-át teszi ki.

Ugyanakkor a **könyvtárhasználatok száma** nagymértékű emelkedést mutat. 2006-ban Zala önkormányzati könyvtáraiban összesen 1 844 478 könyvtárhasználatot regisztráltunk, ami duplája a 2005. évinek. Ez azt jelenti, hogy a távhasználatok száma (telefon, e-mail, honlap, OPAC) olyan jelentősen emelkedett (420 455 alkalom), hogy a személyes használatok számának folyamatos csökkenése ellenére az összes könyvtárhasználat ugrásszerű emelkedést mutat. Kiemelkedően magas a Deák Ferenc Megyei Könyvtár távhasználóinak száma (233 823 alkalom), ez több mint a kétszerese annak, ahányan személyesen keresték fel az intézményt.

Zala megyében összesen 667 525 alkalommal keresték fel személyesen az önkormányzati könyvtárakat; egy beiratkozott olvasó átlagosan 13 alkalommal tett látogatást személyesen a könyvtárban. Érdekes az adatokban, hogy 2006-ban a városok könyvtáraiban közel 23 ezerrel csökkent a személyes látogatások száma, a községekben 13 ezerrel növekedett.

2006-ban 127 030 helyi internethasználatot regisztráltunk, ami az összes személyes használat 19%-át tette ki. Mivel ezt az adatot nem mérte korábban a statisztika, így összehasonlításokat nem tudunk tenni.

Az összes könyvtárlátogatóból a 14 év alatti látogatók aránya a városi könyvtárakban átlag 28%, a községi könyvtárakban átlag 39%. A könyvtárhasználatok adatait vizsgálva megállapítható, hogy a 14 év alatti korosztály a községekben mutat nagyobb látogatói arányt.

A könyvtárak dokumentumhasználatát vizsgálva megállapítható, hogy a **dokumentumok kölcsönzése** továbbra is legnépszerűbb könyvtári szolgáltatás. A kölcsönzött kötetek száma a megye települési könyvtáraiban összesen 994 534 db; a közvetlenül helyben használt dokumentumok száma pedig 399 095 db dokumentum volt. Ez azt jelenti, hogy az év folyamán több mint 10 800 db dokumentummal többlet

kölcsönöztek, mint 2005-ben. Ennek oka elsősorban az volt, hogy a kölcsönzés fogalma (igazodva a nemzetközi statisztikai szabványhoz) megváltozott. Kölcsönzésnek tekintendő a könyvtárból kivitt dokumentum mellett a helyben kölcsönzés, a hosszabbítás és dokumentumok másolása is. Ugyancsak módosult a helyben használat fogalma is (az olvasó által a szabad polcra a könyvtár helyiségein belül használatba vett dokumentumot jelent). Így ezeket az adatokat nem célszerű az előző évvel összevetni.

A 14 év alatti korosztály a megyében összesen 172095 dokumentumot kölcsönzött ki és 216511 dokumentumot használt helyben. A kölcsönzésben ez a korosztály a községi könyvtárakban tanúsított arányaiban nagyobb aktivitást, hiszen a községekben a 14 év alattiak által kölcsönzött kötetek száma teszi ki az összes kölcsönzés 46%-át, míg a városokban ez átlagosan 22%.

A városi intézmények jelentései alapján egyre nő a fénymásolást igénybe vevő olvasók száma a könyvtárakban, 2006-ban 14 646 dokumentumról készült másolat.

A megye könyvtáraiban összesen 91 641 **referenzs kérdést** tettek fel az olvasók, 63 150-et a városokban működő könyvtárakban és 28 491-et a községi könyvtárakban.

Amennyiben a könyvtárban nem volt meg az olvasó által kért dokumentum, a könyvtárak továbbra is igénybe vették a **könyvtárközi kölcsönzés** lehetőségeit. A könyvtárak által küldött könyvtárközi kérések száma a megyében összesen 2 971 volt, ebből 2 436 dokumentumot küldtek eredetiben, 309 dokumentumot nyomtatott, vagy elektronikus másolat formájában.

A megye nagyobb könyvtáraihoz beérkező kérések száma összesen 1517 volt, ebből a Deák Ferenc Megyei Könyvtárhoz 566, a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtárhoz 822 kérés érkezett.

A községi könyvtárak továbbra sem használják ki a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségeit, közülük 19 könyvtárban fordult elő könyvtárközi kölcsönzés. A legtöbb kérést a vonarcvashegyi könyvtárból (119) küldték.

Ki kell emelni azonban, hogy a Halis István Városi Könyvtártól mozgókönyvtári szolgáltatásainak részeként 773 dokumentumot kértek a szolgáltató helyek, ebből 632 db-ot eredetiben, 123 db-ot elektronikus másolat formájában teljesítettek.

A statisztikai adatok tükrében megállapíthatjuk, hogy a megye lakossága továbbra is igényli a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat, igaz, a számok arra engednek következtetni, hogy az igénybe vett szolgáltatások megváltoznak. Kicsit csökkent ugyan a beiratkozott olvasók és a személyes könyvtárhasználatok száma, de jelentősen növekedett a távhasználók aránya.

A könyvtári ellátás átszervezése Zala megyében

2006-ban a kistelepülések könyvtári ellátásának átalakítása sok szervezőmunkát igényelt. Az országos elképzelések alapján a Deák Ferenc Megyei Könyvtár még 2005-ben elkészítette - a megyei sajátosságokat is figyelembe véve - a megyei könyvtárhálózat fejlesztésének tervét. Felvállalta az érintettek tájékoztatását: írásos anyagok sora (cikkek, állásfoglalások, előterjesztések), valamint szakmai konferenciák előadásai mutattak rá a továbblépés szükségességére.

2006 tavaszától a megyei könyvtár és a területi munkát végző városi könyvtárak munkatársai együtt felkeresték a kistérségi társulási irodákat, valamint helyszíni látogatást tettek szinte valamennyi településre.

MŰHELY

Sikerült meggyőzni a fenntartók többségét arról, hogy a megyei KSZR kialakítása során a már kialakult hálózatgondozói és ellátórendszeri szolgáltatásra kell alapozni, hiszen a több, mint 20 éves szakmai tapasztalat bizonyítja, hogy a legszínvonalasabb ellátást a községekben ez a forma biztosítja. A cserélődő letétekkel több új könyv jut a községekbe. Az ellátóközpontok (szolgáltató könyvtárak) megfelelő szakmai hátteret biztosítanak a szakemberrel nem rendelkező települések számára.

Kistérség	Szolgáltató könyvtár	Szolgáltató helyet fenntartó települések	Nyilvános könyvtárak fenntartó települések		Ebből ellátórendszerhez tartozik	Nincs könyvtári ellátás	A települések száma összesen
			Város	Község			
Keszthely-Hévízi	Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely	17	2	8	5	0	27
Lenti	Városi Műv. Központ és Könyvtár, Lenti	48	1	2	0	0	51
Letenyei	Fáklya Műv. Központ és Könyvtár, Letenye	0	1	27	0	0	28
	Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa				6		
Nagykanizsai	Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa	8	2	38	31	0	48
Zalaegerszegi	József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg	37	2	13	9	3	79
	Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg	16		8	0		
Zalaszentgróti	Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely	13	1	3	3	2	24
	Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg	5			0		
Összesen		144	9	99	54	5	257

Az érintett települések önkormányzati képviselőtestületei belátták, hogy a könyvtári ellátás biztosítása érdekében legjobb megoldás, ha a település nyilvános könyvtára szolgáltató helyé válik, tehát kéri azok törlését a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről. Ez ugyanis a feltétele annak, hogy szolgáltatást rendeljenek meg a kistérségi társulás által megjelölt szolgáltatótól. A változás az, hogy a kistérségeken nem alapító okirattal rendelkező nyilvános könyvtárak lesznek (a könyvtárak intézményesítésére ugyanis nincs megfelelő forrása a községeknek), hanem könyvtári szolgáltató helyek, amelyek letéti ellátásban részesülnek. Ez a szolgáltatás a korábbi ellátórendszeri szolgáltatásra hasonlít leginkább, amely kiegészül korszerű elektronikus szolgáltatásokkal is.

Sikerült elérni, hogy Zala megye 6 kistérsége közül valamennyiben megalakult a többcélú kistérségi társulás. Az önként vállalható célok között a *mozgókönyvtári feladatot* 2006. végéig a letenyei kistérségen kívül valamennyi kistérség felvállalta, így lehetővé vált, hogy a feladatellátáshoz a normatív támogatást is igénybe vegyék a társulások.

2006 év végéig 144 településen döntöttek szolgáltató hely működtetése mellett. A szolgáltató helyek száma még változhat, hiszen néhány község még nem döntött arról, milyen formában biztosítja településén a jövőben a könyvtári szolgáltatást: így A KSZR útmutatásait követve - de eltérően a nagykanizsai modelltől – új típusú szolgáltatási forma jött létre 2006 végén a megyében, amely felhasználja a korábbi ellátórendszeri és hálózati együttműködés pozitív tapasztalatait.

Egyéb szolgáltatások

A könyvtárakban kiemelt szerepet töltöttek be 2006-ben is a **rendezvények**: összesen 1999 rendezvényre került sor, amelyből 138 kiállítás volt. A rendezvényeken összesen 53870 fő vett részt.

A városi intézmények tavaly összesen 1296 programot szerveztek, amelyeken 33730 fő vett részt. A legtöbb rendezvényt (393) a megyei könyvtár bonyolította le. A községekben közel 703 rendezvényre került sor, többségében a hálózati munkatársak közvetítésével.

A könyvtárak irodalmi rendezvényeinek egy része a könyvünnepekhez (Ünnepi Könyvhét és a Gyermekkönyvhét,) a Magyar Kultúra Napjához, a József Attila évfordulóhoz, a Magyar Népmese Napjához kapcsolódott. Elsősorban a térségben élő szerzők és előadók (Károlyi Zsófia, Utassy József, Péntek Imre, Kardos Gy. József, Kelemen Gyula) bemutatkozására adtunk lehetőséget

2006-ban kiemelt megyei rendezvény volt októberben az Országos Könyvtári Napok rendezvénysorozat; 11 helyszínen összesen 46 program megszervezésére került sor, amelyen 1549 résztvevő vett részt. Nagy sikere volt az Informatikai és Könyvtári Szövetség támogatásával megvalósult könyvtári falunapoknak, amelyeket Gyenesdiáson, Pacsán, Pókaszepteken és Cserszegtomajon szerveztünk. Beváltotta a hozzá fűzött reményeket a Könyves Vasárnap, mint közönségtoborzó rendezvény is, 4 városban tartottak nyitva a könyvtárak, változatos, a mindennapi tevékenységtől kissé eltérő, jó hangulatú programokkal várták és szórakoztatták a közönséget. A nagy érdeklődés miatt ezeket a programokat a jövőben is folytatnunk kell.

A munkatársak szakmai fejlődéséhez hozzájárulnak a **továbbképzések**. A Deák Ferenc Megyei Könyvtár évek óta rendszeresen szervez megyei és regionális továbbképzéseket, tanácskozásokat egy-egy aktuális témában. Idén két témában szerveztünk szakmai napokat a megyében, amelyeket három helyszínen – *Zalaegerszegen, Nagykanizsán és Keszthelyen* – is megszerveztük. A Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Szakkollégiuma pályázati támogatásának köszönhetően két témában rendeztünk megyei *szakmai konferenciát*, tavasszal *Minősbiztosítás a közkönyvtárakban* címmel, ősszel *A dokumentumok számbavétele, beszerzése, feldolgozása* témában. Mindkét esetben országosan elismert szakembereket hívtunk előadónak. A pályázati támogatásnak köszönhetően 3 városban (Keszthelyen, Nagykanizsán és Zalaegerszegen) is sor került a továbbképzésre, mert az volt a célunk, hogy minél több könyvtáros részt tudjon ezeken venni. Ezen kívül a téma aktualitása miatt 2006. májusában szakmai konferenciát szerveztünk *A többcélú*

kistérségi társulások szerepe a kistelepülések könyvtári ellátásában címmel, amelyre a szakmabeliek mellett az önkormányzatok és a kistérségi társulások képviselőit is meghívtuk. A szakmai napokat a korábbi hagyományokat figyelembe véve kívánjuk a jövőben is megszervezni. A két program megvalósulását a Nemzeti Kulturális Alapprogram és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zala Megyei Szervezete anyagilag támogatta.

Egyre nagyobb szerephez jut a könyvtárhasználók képzése is. 2006-ban a megye könyvtáraiban a használóképzés óraszámja összesen 3 384 volt, amelyen 11 259 személy vett részt.

Kiadói tevékenységet 2006-ban a Deák Ferenc Megyei Könyvtár végzett. Megjelentette a „*Nagyapáink forradalma...*” című kötetet, valamint a Könyvtári Intézettel közös kiadásában *Sebestyénné Horváth Margit: A kistelepülési könyvtárosok kézikönyve* c. szakmai kiadványt, amely elsősorban a községi és kisebb városi könyvtárak munkatársai számára készült, és felhasználható az alapfokú tanfolyamok tananyagaként is.

A többi **szakmai kiadvány** házi sokszorosítással készült el, így a *Zalai Könyvtári Levelező*, a *Gyermekkönyvtári Információ*, az *Olvasó lurkó*, a *TEKE*, a különböző könyvünnepek programfüzetei, a beiratkozási naplók és a munkanaplók is.

A hálózat tagkönyvtárai számára a Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2006-ban is vállalta az önköltséges áron való *kötetést*, összesen 4235 kötet bekötésére került sor. A megrendelő 5 városi könyvtár (Keszthely, Lenti, Letenye, Zalaegerszeg, Zalaszentgrót), a Megyei Önkormányzat, és a Zrínyi Miklós Gimnázium Könyvtára elsősorban félvásznon kötetést vettek igénybe.

Összegzés

Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is az volt a célunk, hogy a statisztikai adatok birtokában rámutassunk azokra a tendenciákra, amelyek a különböző feltételek között működő könyvtárakat jellemzik.

A statisztikai adatok tükrében megállapíthatjuk, hogy a megye lakossága továbbra is igényli a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat, igaz, a számok arra engednek következtetni, hogy az igénybe vett szolgáltatások megváltoznak. Kicsit csökkent ugyan a regisztrált használók és a személyes könyvtárhasználatok száma, amelynek oka lehet, hogy az utóbbi években a költségvetési megszorítások folytán csökkent a könyvtárakban az új dokumentumok beszerzése, és így kevésbé megfelelő kínálat. A távhasználatok száma viszont nagy mértékben megemelkedett, ami azt mutatja, hogy a szolgálandó közönség igényli, hogy a könyvtár falain kívül is tájékozódhasson a könyvtárról. Ez felhívja a figyelmet a könyvtárak honlapjainak folyamatos fejlesztésére, frissítésére.

A községi könyvtári ellátásban a KSZR kiépítése tekinthető a megfelelő útnak. Egyre inkább látható, hogy többségük önállóan nem képes finanszírozni a minőségi könyvtári szolgáltatásokat. A Könyvtári Szolgáltató Rendszer megvalósításával csak azokon a helyeken működnek nyilvános könyvtárak, ahol a feltételek ehhez adottak, a többi helyen a mozgókönyvtári szolgáltatás biztosítja a minőségi könyvtári ellátást.

Sebestyénné Horváth Margit